

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2, an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Insertiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Graiul străbunilor!

Ce ne spun părinții din a lor morminte?

Ionașcu-adunându-și capii la senat,
Cu durere 'n suflet el le-a cuvîntat:

«Poarta cere darea d'astăzi îndoită;
Dar Moldova noastră cade mai zdrobită!
Însă nu-i aceasta lucrul cel mai rău:
Dar cu asta țara perde dreptul său!
Drepturile sale sunt tot ce-i rămâne,
Sunt tot viitorul țărilor Române!

Toată fața țării fiilor Moldavi
E stropită nobil cu sânge de bravi.

CUM AU FOST PĂRINȚII, FII N'AU SĂ FIE?

Și-au uscat ei oare sufletu 'n sclăvie?

Voi, frunțașii țării, ce sub arme-albiți,

Din trecuta fală, dulce vă hrăniți;

Preoți, sfinți apostoli de creștinătate,

Nobilizați durerea țării ce s'abate!

Chemare cerească cum o să 'mpliniți.

Cînd creștinii popoli vor cădea robiți?

Tu, junime, vie și marinimoasă,

Tu, ce 'n ori-ce locuri inimați frumoasă

Rîură mari gînduri printre muritori,

Cum o primă-vară varsă dalbe flori, —

Vei vedea tu oare cetele străine

Fără mînd cu moarte țările române,

Fără să se rupă sufletu-ți de dor?

Fără să se 'nalțe brațu-ți vîngător?»

Astfel zice Domnul mîndru-aplaudat.

Sufletul lui Stefan pe toți s'a vărsat.

Domnul cu poporul jură: ca să peară,

Pe tărîmul luptei, pentru sfînta țară!

Bolintineanu.

*

Auziți Români de astăzi, cum grăiau străbunii atunci cînd Apopyi-ii și Koșuții lor dela Tarigrad le cereau darea îndoită față de trecut?

Oare nouă azi, nu același lucru ni-să întîmplă ca marilor nostri străbuni, că „Poarta” noastră („poarta” e ministeriul turcesc) dela Pesta, ne cere tot dare îndoită, să-i dăm bir de limbă tot mai mare ca în trecut, jertfă din sufletele copiilor nostri tot mai mare?

Și încă să găsec printre noi nebleznici cari să întrebă că ce e de făcut?

Iaca graiul străbunilor ne spune ce e de făcut! Acel graiu care chiamă la luptă pentru drepturile țării și a neamului, pe preoți, că altfel nu împlinesc chemare cerească, pe tinerime, că altfel nu e vrednică de numele său, — să se ridice întru apărare! Apărare cu cuvîntul înțelept și cald, însuflețit! Apărare prin lăpădare de sine, prin înfrățire cu poporul, prin alipire la popor, prin nedeslipire de popor!

Ținînd toți laolaltă, ridicîndu-să la luptă nobilă toți laolaltă, străbunilor noștri le-a ajutat Dzeu de s'au mîntuit! Că au fost bravi și au jurat: mai bine să piară, decît să lase din mîna dreptul națiunii! Așa să fim și noi, și și noi ne vom mîntui! Dar numai dacă plini de vrednicie ne vom arăta în fața luptelor cu care ne ceartă politica turcească dela Pesta!

UNELE—ALTELE

Să strigă „Halt!” șovinismului unguresc?

Ziarele de Mercuri aduc știri, cari de s'or adeveri pe deplin, sunt de-o neprețuită însemnătate pentru viitorul nostru, al prea prigonitelor popoare nemaghiare din Ungaria!

Marți a fost la Viena șfătul tuturor ministrilor un-guri, sub președinția însuși Maestății Sale Impăratului-Rege! Miniștri unguri s'au dus cu nădejdea, — că acum zmulg bătrînului Impărat în-voeli de mare preț pentru maghiarizarea armatei și a ru-perii economice de către Austria!

Cînd colo, nu s'a ajuns nici de data asta la nici un înțeles cu Coroana.

Și asta nu pentru cere-rile Ungurilor față de Co-roană, ci pentru-că Maesta-tea Sa ar fi venit El cu ce-reri nouă față de politica unguri, spunîndu-le, că așteaptă dela ei mai ales două lucruri:

1. Aducerea legii de vot universal einsttit, pentru toate popoarele țării;

2. Să dea o deslegare cu bine pricinei dintre poporul maghiar și ce-lelalte popoare nema-ghiare din Ungaria! Deslegare pe temeiul dreptății și al păcii trainice!

Așa, pe cînd politica unguri s'au ridicat cu nouă cereri pen-tru ei, Coroana pare a le fi pus în cealaltă parte a cumpenei cereri nouă de bună purtare față cu noi nemaghiarii!

Și asta, — așa se spune, — la stăruința Moștenitorului de Tron, care nu mai stă nepă-sător, ci pășește pe față în tre-bile politice și vrea să pună pi-ciorul în prag politicii tot mai nedrepte și obraznice ungurești dela Pesta!

Dee Dzeu să fie așa. Dar noi primim de-ocamdată știrea cu toată răceala, mai mult nu

o credem, decît o credem. Să nu fie numai o stafie de spe-riat ungurii, iar după ce trece hărțuiala, să fim lăsați pradă dulce aceleiași politice ticăloase, cum de atîtea-ori și atîta timp am fost!

Viitorul va dovedi. Pân'a-cum dovada a fost tot în con-tra noastră.

*

Ce spune dl lorga despre noi!

Vorbind despre nimicirea hotă-ririi congresului dela Sibiu care o-prește pe preoți a învăța pe copii religia în altă limbă decît în cea română, — dl lorga scrie urmă-toarele șire pline de scîrbă atît pen-tru lovitura politică ce ni-s'a dat la cererea ministrului, de cătră mîna Impăratului-Rege, cit și pentru po-litica noastră de vecinică alipire cerșitoare cătră casa domnitoare, care așteptăm totul, chiar minuni, dela ea, în loc de a ne vedea de lucru și a ne răzima noi pe noi, și a ne întări noi pe noi, ca cu atît mai tare să ne fie razimul!..

Întîi scoate la iveală, că guver-nul unguresc, și mort trăiește încă destul de viu pentru a — apăsa pe nemaghiarii țării, și că, așa demi-sionat (retras din slujbă) cum e, încă și-a pus în cumpănă toată tre-cerea și vaza sa pe lîngă Curtea domnitoare, ca să-i zmulgă încă o iscălitură pentru a lovi în noii Apoi închee (tradus pe înțelesul tuturor) așa:

«Viena, dinastia (casa domnitoare), instanța instan-țelor, nădejdea nădejdlor, a vorbit!» Și ea a poruncit: «La catehizmul unguresc cu voi!, görög-keleti, și tot așa și cu voi görög-katolikus!, — cari sunteți de buze-valahe (adeca Români) numai pen-tru acasă la voi, pentru ne-vastă și copii, dar pentru Dzeu nu, căci el fiind tata lui Adam, și Adam fiind un-gur, el e Dzeu unguresc, cum îl și cîntă cîntecul».

(Adecă așa sună pentru noi po-runca celor din Viena, instanța cea mai mare de care ne-am tot legat noi nădejdlile că nu ne-o lăsa jertfă până chiar la atît!...) Apoi urmează:

»Învățați (adecă catehiz-mul unguresc, zice mai de-

parte Viena cătră noi). Nu e frumoasă limba, dar cu bună-voință și cu supunere față de Viena cea contrară ungarilor (cum să nu! cînd le dă și acestea toate!), o s'o deprindeți. Invățați (ungurește!) și dacă totuși nu vă place, — așteptați pe Măria Sa Domnitorul de mîne, — iar cînd v'o face și acela tot așa, pe cel de poimîne să-l așteptați, *ca o bună nație de vechi cerșitori ce sunteți!* Și tot așa (așteptați) mai de parte, pînă nu să va mai ști unde ați stat pe pămînt, fiindcă n'ați știut prin ce trăește un neam: *prin sine însuși!*

De mult o mai aspră și dreaptă ocară nu ni-s'a aruncat în față!...

La Blaj

e în plină lucrare de Marti Sinodul conchemat de I. P. Sa Metropolitul Mihali. Sunt de față fruntașii bisericii și dintre preoți și dintre mireni. S'a pornit desbatere mare asupra tuturor lipsurilor bisericeii. Până încheiem foaia (Joia), nu s'a luat încă hotărîre nici în treaba cu catechizarea. Dar după toate spusele, sinodul va da întărire măsurilor. Luată de arhieriei, cari au hotărît încă demult, a nu îngădui catechizarea în altă limbă decît cea oficioasă a bisericii.

Conzistor metropolitan.

În urma nimicirii hotărîrii congresului național bisericesc dela Sibiu, — I. P. S. Sa Metropolitul Mețianu va conchema la Sibiu Conzistorul Metropolitan, în care au scaun trimișii tuturor celor trei episcopate române gr.-or., și împreună vor chibzui că ce e de făcut după-ce biserica stă în fața unei fapte împlinite, a unei hotărîri ce nu mai are apelată?

Dacă conzistorul metropolitan va afla de lipsă, și mai ales dacă ar vedea că e silit să iee o hotărîre mare, pentru care nu poate lua singur răspunderea, — va conchema de nou Congresul la sfat, că el să iee hotărîre, congresul fiind instanța cea mai înaltă hotărîtoare în treburile bisericești.

Toată lumea privește cu încordare și cu inimă strînsă de grijă în fața nouelor debateri.

Cu cine vom ținea?

Despre lucrul acesta să vorbește și scrie tot mai mult, — acum după-ce tabăra lui Kossuth s'a rupt în două. Și fiindcă la alegerea de președinte al dietei deputații naționaliști au votat cu Justh, iar după alegere mai mulți deputați ai noștri au spus-o pe față, că au ținut cu Justh pentru-că vrea votul universal cinstit, — acum lumea vorbește mult că ce-o fi la o întimplare de alegere?

Îndeosebi foile din Viena să întreabă de asta cu oare-care grijă. Și tot ele spun, că știu dela fruntași români și slovaci, că la alegeri naționaliștii ar face legături cu partidul lui Justh spre a să spriginți prin cercuri în contra taberei lui Kossuth-Apponyi-Wekerle.

Foaia mare Vieneză „Vaterland” scrie că Justh însuși a spus, că trebuie căutată o înțelegere cu na-

ționalitățile, pentru-că atunci cînd ei, Ungurii, dau asalt asupra Vienei, să nu mai capete lovituri în coaste și în spate și aici acasă dela nemaghiari!

Și asta îi pune pe gînduri pe Vienezi, încît, precum să pare, acum cer ei și dela koșutiștii ceialaltii o împăcare cu nemaghiarii, ca să nu capete Justh pe nemaghiari pe partea sa.

Cu cine dar vom ținea noi? Cu noi înșine! Asta ne e singura ținută dreaptă. Și apoi încolo, spriginul nostru îl poate avea numai acel partid, care ne va da și el sprijin unde fi stă în putere și va fi mai drept față de noi, ca cele multe de pînă acum.

Mai bine să fii învins, decît să te pleci de voe bună!

Ce frumos știu să-și îndrume pe luptătorii lor foile maghiare, cînd e vorba de ceva bun al neamului lor! Așa știu privi cu fruntea sus, așa știu scoate la iveală judecata cea mai bărbătească, că nu-ți vine să crezi, că același glas îl auziși ieri, îl auzi și azi în altă parte a acelorași foi, plin de cea mai cruntă nedreptate, asmuțind la cea mai ordinară și barbară prigonire, — cînd e vorba de neamurile nemaghiare din țară.

De pildă foaia „Magyarország” vorbind în un număr mai nou al său despre lupta politicilor maghiari cu Viena pentru banca națională neatîrnătoare de Austria, luptă în care unii zic: nainte numai, că trebuie să ni-se dea, alții o slăbesc zicînd, că tot n'o să ieși biruitor

— scrie: *»De multe-ori am spus-o, că pentru cei mici de suflet, nu-ți oprire pe povîrniș (dac'au apucat a luneca în jos pe el!).*

Celce propoveduește slăbiciunea națiunii, recunoaște neputința sa de împotrivire: acela nici-cînd nu va fi în stare să apere sau să sprigine vre-un drept al națiunii! Cel-ce crede pe contrar de mai tare decît pe sine, pentru acela nu rămîne alta decît neîntrepută retragere în toate!

Cum să se oprească și să se știe împotrivi cu tărie celce profetește totdeauna înainte ca lucru »sigur«, că va fi — învins?!

Așa ajunge apoi micimea de suflet pricina nemijlocită a înfrîngerii, căci nu mai trebuie să fie dovedit, că a tot îngădui, și a retira, înseamnă a fi învins!

Ba a fi învins prin aceea, că îngădui și rețirezi, este cu mult mai păgubitor și mai primejdios decît a fi învins în luptă, căci este împreunat cu părăsirea dreptului, cu lăpădarea de bună voe, și astfel înseamnă *perderea pe totdeauna a drepturilor*, pe cînd națiunea învinsă în luptă își susține drepturile în plină măsură, și făcînd-

du-să vremile mai priincioase, totdeauna le poate înălța de nou«...

Intrebuințați acum la luptele noastre naționale românești aceste cuvinte! Și vedeți cum să ogîndesc ele asupra vecinilor noastre plecări din cap în fața tuturor viforelor, cu care ne ceartă politica domnilor dela Pestal Că, de-o vreme încoace, parcă la fiecare palmă ce avea politică îmbulzitoare, obraznică, mișească, propoveduită de aceleși foi, noi dăm din cap zicînd: »N'avem ce face dară, ne supunem din capul locului, să trăești Măria-ta! Tocmai pentru aceea au și început acești oameni a fi așa îndrăzneți față de noi, încît acum ne cer tot mai mult zi de zi!

Iacă pentru ce dreaptă și vrednică e numai ținta pe care o propoveduesc politicii noștri cei neînduplecați și foile de același fel: lasă mai bine să cazii înfrînt în luptă, decît să te dai supus fără luptă!

Vedeți mai sus cu ce vorbe să îmbărbătează politicii unguri în fața luptelor ce au de dus pentru drepturile neamului lor!

Împăratul s'a îngrădit pe sine, ca domnitor cu mulțime de drepturi față de țările sale și de popoarele ce stăpînește, drepturi așezate în legi, cu cari e încungiurat ca cu un mur înalt, ca într'o cetate tare!

Din acea întăritură dă porunci supușilor săi. Ba pe vremuri, de acolo porneau chiar atacuri asupra unora din supuși, plecîndu-i și mai mult voinței celor din jurul domnitorului.

Politicii ungarilor însă, nu numai că nu să dau de bună-voe cap plecat, cînd le vine cite-o poruncă din Viena, ci încă ei atacă pe Viena mereu, cercînd cuceriri nouă, să facă spărturi nouă în mersul cu care s'au îngrădit cei de acolo!

Și de aceea azi lucrul e întors: Atacurile nu mai pornesc dela Viena, ci din Ungaria asupra Vienei, și Viena abia să mai poate apăra, — că, vezi, politicii unguri scot din șirul lor pe cei cari s'ar da prea ușor cap plecat. De aceea au și ajuns a fi temuți chiar și de Viena. Pentru curagiul lor în a cere drepturi neamului lor, — fără să le pese că ce greutăți vor întîmpina în lupte după acele drepturi!

Invătam noi Români ceva din purtarea de model a acestor concetățeni ai noștri?

Stricăciune în Timiș.

De curînd au fost alegeri între-gitoare de membri în congregația comitatului Timiș, în cercurile Buziașului și Recașului. În amîndouă cercurile alegătorii români sunt așa de număroși, că ar cutropi ori-ce încercare de a scoate ales pe un om pe care ei nu l'ar vrea.

Cei din Cercul Buziașului s'au și aținut bine și ales pe dnii pro-topop Popa, Dr. Cosma și Cărașaș.

Cei din cercul Recașului însă, s'au dat rău stricăciunii! Comune mari și de frunte ca Chiseteul cel vestit pînă acum pentru deșteptăciunea țaranilor săi și pentru corul său renumit, — acum s'au dus strună în tabăra — diavolului... Asemenea și comune ca Babșa, Hodoș, și altele s'au dus cu streinii și n'au spriginit lista românească.

Tare începe să ne bată Dzeu pin Bănat.

Povește și fapte bune.

Din prilejul căsătoriei princesei Știrbei (din România) cu baronul ungar Felix Gerliczy de Arany-Szent-Gerlicze, căsătorie în care mireasa a căpătat zestre de 10 milioane lei, — dl A. D. Holban face în „Neamul Românesc” (pag. 1359) următoarea propunere cumintă (care să se facă lege!):

1. Românele căsătorite cu străini perd, din ziua căsătoriei, jumătate din avere, care să o ia statul în folosul spitalelor.

2. Avera tunciară (pămînturi) a unei astfel de femei, se vinde prin licitație publică, sub aspra supraveghiere a statului, în termen de două luni. Nici o amănare să nu fie îngăduită.

3. Românele căsătorite cu străini, să nu aibă drept la moștenire în regatul Român.

Bune povește. Tot măsuri de aceste ar trebui luate, și contra boierilor, cari își au venite grase din țară, dar domnia-lor petrec în țări străine, sub cuvînt că Români e prea puțin pentru halaripurile lor domnești.

Proști zău, că le lasă din țară atîtea venituri, în loc să le taxeze statul cu dări prin cari s'ar putea îndulci mult și bine, traiul celor năcăjiți, cari plătesc dări scumpe pînă și după chibrituri (lemnuse).

Vorbind de dări, ne vine în minte măsura înțeleaptă a guvernului englez de a urca dările.

Anume, Anglia are trebuință de vre-o 400 milioane coroane mai mult decum îi sunt venitele. Această lipsă mare vrea să o acopere în modul următor:

Urcă darea de vinars și de crișmărit. Această urmare i-ar aduce o creștere de 100 milioane coroane la venitul anual.

Cine ar putea zice că nu e măsură înțeleaptă? Mai înțeleaptă decît pe la noi unde să urcă dările tot pentru lucruri neapărat trebuințioase în viața de toate zilele, precum: pentru conzumul de carne, petrol, zachăr și altele. Englezii însă zic: Vinarsul nu e articol de conzum (hrană) nu e neapărat de trebuință pentru traiul omului; nu-l întrebuințează cu plăcere decît oamenii bețivi, iar pe aceștia nu e păcat a-i pune la bir cît de aspru.

Tot în acest scop să va urca vama pe adusul de tutun (tabac) în țară. Nici tutunul nu e articol de conzum pentru toți, nu e neapărat trebuitor pentru traiul E numai spre îndestulirea plăcerii fumătorilor. Și mai ales domnii poftesc țigări de alea scumpe, cite cu 10 creițari una aduse din alte țări, de peste mări. Deci domnii cu poftă de aceste, plătească și dări mai mari, că le dă mîna!

Cea mai îndrăzneată, cea mai folositoare lege pentru stat, și în același timp cea mai cu dreptate pentru omul sărac, e regulata dării de moștenire.

Să știe că prin moștenire, dela părinți, ori dela rudeni, fericții

moștenitori ajung fără nici o osteneală, ba de multe ori fără nici o vrednicie, la averi însemnate, pe cari unii le păstrează și le măresc, dar cei mai mulți le risipesc, le „toacă“ fără nici o socoteală.

Oamenii înțelepți au pus saama, că întocmirea aceasta nu-i tocmai bună. Legiuitorii Angliei au gândit, și ei la fel, când s'au hotărât să urce darea pentru moșteniri în felul următor:

Moștenirile până la 120.000 cor., sunt libere de dare.

Moșteniri de averi mai mari sunt puse la dări de 4%—5%, după cum e mărimea averii moștenite.

Cheia aceasta să schimbe și după gradul de rudenie, în care să află testatorul și moștenitorii. Copii și soția plătesc ceva mai puțină dare decât rudenii mai depărtate sau chiar străini. Dăruiri de moșii sau bani, făcute cu 5 ani înainte de moartea dăruitorului, sunt scutite de dare; cele mai tirzii, adică mai apropiate de moartea dăruitorului, sunt supuse dării. Măsura aceasta s'a luat din pricina bine cunoscută, că pe lângă oamenii avuți, când ajung bolnavi, de regulă să îndeasă mai mulți, să-i „ingrijească“ — vezi Doamne — dar cu gândul la averea, ce nădăduesc să o capete dela cei îngrijiți. Deci „ingrijitori“ de aceștia, dacă își ajung scopul, poftescă și plătescă dare.

Cumintenția legii zace deci în faptul, că moștenirea mică e scutită de dare și oamenii săracuți, (cum am fi noi Români) numai de aceste capătă, ba de multe ori nici de aceste. — Moștenirile de averi mari, sunt încărcate cu dare!

Să urcă, mai departe, dările (tot în Anglia, nu la noi), dela 5% la 6%, pentru ori-ce venite anuale, mai mari de 72.000 coroanel.

Să pune dare pe automobile, iarăși o măsură înțeleaptă, știind să scutească pe cei slabi de a-i mai îngreuna cu dări nouă, și punând povara pe umerii celor tari, cari au bani să-și cumpere automobile.

Iată fapte și legi, cari ar fi bine să se aducă și la noi. Să se pună dări aspre pe șampanie (beutură domnească scumpă), pe automobile, pe moșteniri de averi mari, iar nu pe zahăr, petrol, carne, cum să întâmplă astăzi, ori pe lemne, cum e vorba să se pună nu peste mult la noi!

Socialiștii s'ar putea lupta, pentru împlinirea acestor idei, cu toată nădejdea de a avea în parte-le ajutorul tuturor oamenilor de bine.

S'ar putea lupta dar oare ce ar zice Rothschild, și alțișă bocoțani de Evrei? De bună samă, tare s'ar supăra. Iar supărare de aceasta pentru toată lumea nu ar vol să facă majoritatea socialiştilor. Sămă că majoritatea e și la ei alcătuită din Jidovi, cari tună și fulgeră contra averilor adunate de episcopi creștini, dar tac ca peștele în borș, când e vorba de al-de Rothschild, care mai multă avere are decât toți episcopii creștini din împărăția noastră întregă.

Gavr. Todică.

Coadă toporului...

— Scrisoare din Zarand. —

Martți în 16 Noemvrie s' c. fiind adunarea satului în frunța comună Vaca și venind rindul la preliminarul pe anul 1910 cu 700 cor. pentru școală, economul Ioan Clej cere notarului, să facă cele de lipsă pentru școală de stat în Vaca, pentru-că atunci „nu trebuie să mai dăm nimica“ — zice bietul om nesocotit.

Vezi bine, când e vorba să nu dai nimica oamenii încep a să clătina. Norocul, că a fost cine să-i spună, că asemenea lucru nu e pus între lucrările adunării și notarul s'a mulțumit, că a îndemnat pe numitul Clej să scrie o rugare „cu satul“ pentru școala de stat.

Poate că o va și scrie bietul om nesocotit. Din nenorocire cite o coadă de topor s'a aflat mai totdeauna printre noi.

Dar avem nădejde, că Văcenii nu vor urma sfaturile lui Clej, care nici nu e băștinaș din Vaca. Oamenii acestei comune, după cum s'a mai scris în „Libertatea“, sunt cei mai luminați și mai cu prindere săteni din Zarand. Aproape toți știu scrie și ceti. Au o biserică din cele mai frumoase, școală nouă; avere frumoasă la biserică, din care să de o parte mare din plata dascălului, — au frumoasă bibliotecă populară, din care foarte mulți săteni cetesc citu-i iarna de mare. La ori-ce alegere ei au format o puternică falangă, — de care înzadar s'a apropiat ori-ce ispită. Chiar și pe numitul Clej, — deși tare bucuros o rupe pe ungarie cu notarul și scriitorii, cari toți știu bine românește, — l'am văzut totdeauna până acum mergând cu mulțimea în tabăra românească.

O școală de stat ar schimba însă rostul vieții românești de până acum, fără a le da în schimb nici o bunățate: nu vor învăța nici ungurește, dar carte românească și mai puțin.

Văcenii sunt cu mult mai înțeleghători, decât să nu vadă aceasta.

Cui să dau stipendiile?

— Tineri nevrednici de ajutoare. —

În contra felului cum să dau stipendii din fundațiunea „Gojdu“ la tineri gr.-or. români cari cercează școlile înalte (universitatea), — să aud tot mai dese și întemeiate plingeri, cari ar trebui să deschidă ochii celor dela conducerea fundațiunii și ei să supravegheze nițel pe stipendiați, și să nu lase ajutoarele decât celor aievea vrednici și cari dau temeinice nădejdi, că vor fi fii credincioși neamului și bisericii, dela care au cerut și primesc ajutor la învățatură.

În Cluj de pildă, tinerimea română e cu drept scandalizată de purtarea unui stipendist dela Gojdu, (de pe la Orăștie dumnealui!), băiat născut din tată român și mamă străină, — care pe cuvântul că e Român și orfan de tată, a primit un frumos stipendiu dela Gojdu. Dar nu-l vezi pe acest tiner nicăiri cu tinerii universitari români la un loc, nici îl auzi grăind vreodată românește, — decât că îl vezi mai în fiecare sară venind dela teatrul unguresc în societatea unor teatra-

liste maghiare, dar familie română nu caută, nici societate românească în veci! Nici n'a fi din el altă, decât un — copil de suflet alui Moldovan Gergey et comp!

— Mai nou cetim în „Tribuna“ (dela 23 Nov.) în o scrisoare din Oradea-mare, o veste foarte jignitoare despre purtarea alor vre-o 6 tineri români dela academia de drept de acolo.

Iaca ce scrie „Tribuna“:

„Șase studenți români, ce au stipendiu de cite 600 cor. din fondul Gojdu, sunt primiți la masa academică ungurească cu preț redus, pe lângă următoarele înjositoare legături: Să nu vorbească o vorbă românească; când să face asemănare între Eminescu și Petofi să lase așa, că cel dintli a fost zer, al doilea zeu!

Să vorbește aici, că Horea a fost căpetenie de tâlhari. Și acești elevi perduți tac și nici că le pasă, nici nu se simt jigniți, și cîntă imnurile naționale ungurești pentru — o coaje de pâne!

Nu-s acești tineri perduți pentru neamul nostru?

Cei din fruntea fondului Gojdu pe viitor să grijească cui mai dau stipendii, Românilor sau cânilor, cari apoi să întorc, să muște neamul din care s'au ridicat și care i-a crescut!

E drept că e greu să alegi și să alegi totdeauna bine. Dar cei dela fundațiune au doar' în fiecare oraș cu școli mari oameni de încredere cari cunosc pe tineri, care ce plătesc, își pot lua știre despre ei, și pe cei nevrednici, să-i lipsească la privilegiul dat, de ajutorul de care să arată nevrednici! Că altfel ajungem de dăm stipendii teatralistelor ungurești prin aceea că dăm la anumiți tineri de aceștia slabi! Iar tinerii cei aievea buni și săraci, cari n'au avut spriginitor pe cutare om cu „vază“ (dar fără inimă destul de românească) din comisia împărțitoare ori de pe lângă comisie, — rămași fără ajutor, prea își fac închipuiri drepte despre felul nevrednic cum ne chivernisim noi bunurile pe cari oameni mari ni-le-au lăsat moștenire... Prea vād că ni-să potrivește vorba cu: „pară mălăiață în gura lui motofleață“ — de nu cumva ceealaltă vorbă cu para în altă gură...

Conferența inv. dela Orăștie.

Duminecă în 1/14 Nov. învățătorii gr.-or. din tractul Orăștiei, și-au ținut conferența anuală, în una din salele școlii noastre române din loc.

Au luat întâi parte la serviciul divin, la sfârșitul căruia dl protopresb. Vasile Domșa face rugăciunea învotării Duchului sfânt.

Învățătorii să intrunesc apoi în sala școlii, unde dl protopresbiter V. Domșa, în calitate de comisar conzistorial, prin o cuvîntare potrivită și foarte instructivă, declară conferența de deschisă. Să de cîte instruțiuni conzistoriale privitoare la aceste conferențe și comisarul învotă pe învățători ca, în înțelesul acestei instruțiuni, să se constituie.

Conferența alege dintre învățători de președinte pe dl Constantin Baicu, inv.-dir. în Orăștie, notari pe Ilie Bura și Nicolae Popovici

jun., iar de bărbați de încredere pe inv. Ioan Branga și G. Daniil.

Președintele Const. Baicu mulțumește conferenței pentru încrederea cu care l'a onorat și cere spriginul tuturor la desbaterea cu seriozitate a obiectelor ce vor fi supuse desbaterii.

Punctul întâi al ordinei zilei a fost: a să desbete tema. »Care este metoda cel mai potrivit pentru instruirea adulților în scriere și citire?« lucrare cetită de inv. Sabin Safta din Romos; al 2-lea: »Educațiunea intelectuală«, studiu psihologic, de Ioan Fleșeriu, inv. în Orăștie. Amîndouă au fost ascultate cu mare luare aminte și la fiecare s'au făcut observări neînsemnate. După cari lucrările să declară de pe deplin reușite. Cu deosebire la tema inv. Fleșeriu să arătăm multe dorințe de a să publica prin Conzistor, s'au pe altă cale, fiind lucrare reușită și instructivă pentru învățători. Președintele C. Baicu arată că mai chemată a publica astfel de teme ar fi foaia învățătorilor »Vatra Școlară«, dar ca să aibă drept a cere atari servicii, invită pe învățători a sprigini prin abonare această foaie pedagogică românească bine-redactată. Să provoacă totodată conclus, ca din conferența aceasta să fie recercate toate conferențele tractuale a provoca un atare conclus de obligator, ca adevăc învățătorii să aboneze uimita foaia. Să înscriu îndată ca abonenți 10 învățători, rugînd pe președinte să aducă la știrea administrației foaiei »Vatra școlară« să-i privească de abonenți și să le trimită foaia neaminat.

A urmat ca punct 4. lecțiunea practică din aritmetică cu Nr. 4., predată de Ioan Stăneasă, inv. în Beriu; punct 5. lecțiunea practică din Geografie despre cercul pretorial (Szászváros) Orăștie, cu elevii anului al III-lea de școală, ținută de N. Popovici jun., inv. în Vinerea, apoi punct 6. lecțiune practică din limba română despre »Cănele soldatului«, predată de Ilie Bura. Asupra tuturor sau făcut observări convenite și s'au declarat de succese.

În înțelesul punctului 10 din instruție conferența alege o comisiune de trei, în persoanele membrilor Const. Baicu, inv.-dir. în Orăștie, Filon Nicoara inv.-dir. în Vinerea și Nicolae Voina, inv. în Văidei, cu însărcinarea: să studieze în decursul anului starea învățămîntului și peste tot trebuințele școlare din tract, cele experimentate să le cuprindă într'un raport și să facă propuneri concrete pentru delăturarea scăderilor aflate.

În a doua comisiune de trei să aleg membrii Ioan Branga, inv. în Orăștie, Ioan Fleșeriu, inv. tot acolo și Ioan Baciu, inv. în Orăștioara-de-sus, care să prezinte în fiecare conferență anuală propuneri concrete cu privire la temele didactice-pedagogice, ce să vor tracta în viitoarea conferență, pe lângă eventuală temă dată de conzistor, și pentru designarea persoanelor, cărora să se încredințeze lucrarea lor.

În fine să designează temele de pertractat pentru conferența viitoare precum și persoanele cari au să le prelucre și conferența să închee prin un cuvînt de mulțumită a presidului, la adresa comisariatului conzistorial și a învățătorilor.

Rap.

Mare tãmbãlau în Brad.

În adevãr a fost mare tãmbãlau, ce s'a fãcut în sãptãmîna trecutã în Brad, de bucurie cã au trecut 25 de ani, de cînd ne oblãduiește „bunul“ fibirãu Krasznay.

Solgãbirãul (cel mic) Kardos, cu alți ortaci a pus la cale parade cu fãclii și cu bandã., cu dicții rãstite, cu comedie (teatru), apoi în ziua cealaltã iarã cu dicții, cu a-dãlmaș și bancheturi, — dupã obicei. Au fost aduși toți notarãșii, venit-au de prin Deva vicispanul și alți fișcali. Cu un cuvînt tãrãboiu în lege. Și pentru ce? Pentru-cã de 25 de ani, drumurile din cercul nostru, — afarã de cele de țarã, — sunt așa de prãpãdite, de n'ai cap sã umbli pe ele; pentru-cã în Brad, sub ochii „blindului“ sãrbãtorit, înnotãm în tinã pe ulița cea mai umblatã, spre stație; pentru-cã tot în Brad, noaptea, fãrã lãmpaș, dai cu capul de toate zidurile, de luminația cea bunã, deși „bunul“ fibirãu, cu puținã cumpenealã putea aduce pe Nemți sã ajute la luminația orașului; pentru-cã de 25 de ani de bunãtate a fibirãului Nemții fac apa Crișului o adevãratã zamã îngroșatã cu piatrã de șteampuri și alte mislicuri, încît ferit-a Dumnezeu s'o bee vitã, ori sã trãiascã pește în ea; pentru-cã de 25 de ani aceasta piatrã sã strecurã pe cele mai bune livezi ale Romãnașilor; pentru cã în zãdar este o lege a împãduririlor: dealurile pleșuve de prin București, Curechiu, Hertegani, ș. a., sã fac tot mai prãpãstioase, pãdurarii sillesc, — dar' încuragiere și ajutor, — cam așa; pentru-cã în privința prãsirii de vite nobile, cu tauri aleși, suntem mult îndãrãptul celor din cercurile vecine; pentru-cã avem o lege a stîrpirei omizilor de pe pomi, dar cine știe de ea pe satele noastre; pentru-cã în Brad și jur a nãpãdit merii, îngrozitorul pãduche de sînge, — dar cine cautã sã vadã, stîrpește-l proprietarul, ori ba?; pentru-cã jandarmii nostri iau nu numai pantlicile cu tricolor romãnesc, dar iau nãfrãmile de pe cap, desãgii din spate, ori chiar rochia de pe femeie, dacã sunt țesute cu nedeslipitul tricolor al portului romãnesc; pentru-cã jandarmii iau ruga (crucea), pe care li-sã nãzare zugrãvit tricolorul, — fisolgãbirãul fãgãduiește cã o duce iarã la loc, dar — sãnatate bunã, — cine sã și mai piardã vremea cu crucea „mojicilor“; pentru-cã singurul slujbaș cu inimã romãneascã, N. Bedea, e dat din slujbã pentru o primurã tricolorã, ce s'a aflat la costumul unei fetițe a sale de vre-o 5 ani; pentru-cã bunul nostru fibirãu ridicã pe Komãr János, — știm de unde — îl ridicã de era mãna dreaptã a sa, apoi îl „candidã“ notareș la Buceș, dupã-ce Romãnul Bota om în vîrtute și om cinstit, de silã ca de voie bunã, trecu la penzie cu o droaie

de copii; Komãr sfîrși slujba cu închisoare, iar bieții Romãni plãtesc de-i usturã ceafa, pe urma lui. Pentru-cã..., dar ce sã mai întindem pomelnicul? Il știu și ni-l spun chiar mulți dintre cei cu tãmbãlau.

Dar acum vine povestea cea tristã. La tãmbãlau acesta au luat parte și cîți va Romãni, în numãr destul de mare, vre-o 30 preoți, dascãli, profesori, ba și advocați de cei cu crucea în sîn: Acela, care sã dã de conducãtorul tuturor trebilor noastre obștești și fãrã care ori-ce ar face alții e rãu fãcut, n'a luat parte, adevãrat, dar întreat de un tinãr: Ce facem? De ce nu ne adunim la un înțeles? — I-a rãspuns așa niz-nai: „eu nu me duc“!

— Ei bine, dar sunt cari s'au înscris pentru banchet.

— Apoi aceia sã vor duce firește, e chestie privatã, — filozofeazã frunțașul nostru.

A doua zi în ziua banchetului a fost dus de-acasã, și precum sã spune, de aceea s'a dus de-acasã, ca sã nu meargã la banchet.

Iatã așã sã dã pildã de „tacticã“, de „înțelepciune politicã“, de statornicie în „principii“, de duh romãnesc.

La noi așa, pe alte locuri tot așa. Și mai așteptãm sã fim socotiți de „factori“, de cari sã ținã samã... pãnã în Viena?

Halal de așa factori!

Correspondență.

Din Bistrița.

Frumoasa casã romãneascã, care adãpostește toate Reuniunile romãne din Bistrița.

Onoratã Redacțiune!

Fiindcã pe lângã biserica gr-cat romãnã din Bistrița, care sã aflã în centrul orașului, sã aflã și Mãnãstirea cea veche și trei case bãtrîne aproape ruine, care nu mai corespondeau timpului — comitetul bisericesc gr-cat. în frunte cu domnul protopop Gerasim Domide încã în anul trecut a hotãrit dãrîmarea acestor case și a mãnãstirei și în decurgerea verei trecute, mãnãstirea, care e numãratã între monumentele vechi de preț din țarã, s'a edificat din nou în un stil foarte frumos, și apoi o frumoasã zidire într'una cu ea.

Fiindcã în acest palat romãnesc s'au adunat și sã adãpostesc azi toate Reuniunile noastre romãnești din Bistrița, — Duminecã în 21 Noiembrie s'a sãvîrșit inaugurarea acestui frumos palat în un chip foarte sãrbãtoresc, la care au luat parte întreaga inteligență romãnã din loc, fãrã deosebire de confesiune. Iar țînîndu-ne noi de cuvintele sfîntei scripturi, care zice: „cã ce e mai bun și mai frumos decit a trãi frații împreunã“! — sfîntirea apei la această frumoasã inaugurare a fost sãvîrșitã de amîndoi protopopii

romãni din loc. La urmã dl protopop Gerasim Domide a țînut o vorbire foarte frumoasã, iar dl Dr. Al. Popp medic, ca vicepreședintele Reuniunii romãne de cetire și gimnasticã, prin cuvinte frumoase a predat localitãțile în samã „Major-domului“ dlui Dr. Victor Onișor, cu un ajutor de 100 cor. Dupã dl Dr. Popp au mai dãruit domnii Dr. Onișor 50 și Dr. Tripson 50 cor. iar ceialalți pe rînd care cît a putut.

Cînd s'a luat hotãrîrea pentru dãrîmarea și reedificarea acestor case, mulți murmurau contra comitetului nostru bisericesc și contra dlui protopop, însă astãzi cînd ne vedem în fața unui palat dintre cele mai drãguțe, în care am adunat toate Reuniunile noastre culturale, dela care așteptãm sã verse lumina în sufletele noastre inviforate, toți suntem voioși, și nu aflãm destule cuvinte de laudã fața cu cei-ce bine au condus acest lucru!

Laudã sã cuvîne dlui protopop Domide, și comitetului bisericesc și laudã dlui Pavel Besivan, architect, care deși la această zidire nu s'a putut alege cu nici un cîștig, — totuși și-a țînut de datoriutã a ne da un lucru nu numai frumos ci și solid! Și laudã conducãtorilor Reuniunilor noastre culturale, care prin închirierea localitãților au asigurat un frumos venit bisericeii ziditoare, și vechile zidiri odatã neluate în samã, le-am schimbat în un focalar de culturã romãneascã, în care jurãm cã nu vom îngãdui sã strãbatã nici odatã fulgerile nimicitoare ce încearcã sã strãbatã acum pãnã și în sfintele noastre biserici!

Pasnic.

Borgo-Joseni, Nov. 1909.

Sãrbãri în jurul adunãrii învățătoarești.

Adunarea învățătorilor gr-or. romãni din tractul Bistriței, a fost prilej de frumoase sãrbãri culturale pentru comuna Joseni de pe valea Bãrgãului. A condus-o dl protopop G. Pletosu, desbãtîndu-sã în ea multe lucruri de folos creșterii și luminãrii poporului nostru, — asupra cãrorã sã va da samã în foi de cei chemați. Eu voiu descrie, pe scurt, cele din jurul conferenței.

A fost această adunare un bine folosit prilej pentru înrînire în bine asupra sufletului poporului însuși. Dl protopop Pletosu, dupã slujba dzeiascã a țînut poporului o cuvîntare tare nimeritã despre în-sãmînatatea culturi și a școalei, și au plãcut mult cele spuse de dsa, — precum a plãcut mult și cîntarea corului de învățători ce a dat rãspunsurile dela stranã.

Dupã biserica, s'a țînut conferența întii, — apoi lumea s'a adunat în ospãtãria bunului Romãn Ales. Luncan, unde pentru platã moderatã (2 cor.) au fost oaspeții bine și cinstit ospãtați. La masã au vorbit: dl protopop Pletosu, Dr. Pahone, Sim. Pahone, Teod. Bogdan, I. Griga. Mult a plãcut vorbirea dlui adv. Dr. Pahone despre

școalele romãnești, despre greutãțile cu cari trebuie sã le susținem, și cuvintele de îmbãrãbãtare întru susținerea lor, pline de foc și de adevãr! Biserica și școala ne sunt așa scumpe ca însuși neamul, luptã mare sã ducem pentru apãrarea neatîrnãrii lor! — Mare mîngãere sã vedea pe fețele învățătorilor însiși, auzind așa drepteprețuri a așezemintelor cãrorã ei le slujesc! Vorbirea a avut mare înrînire asupra sufletelor tuturor.

— Inv. I. Griga vorbește de greutãțile și nãcazurile nou înființatei parochii romãne în comuna sãseascã I a d. Mesenii sã însuflețesc și dãruesc care cît pot ca ajutor acelor frați, și sã adunã 70 cor. pentru frații din numita comunã? Dl Dr. Pahone a dat 20 cor., dl Griga 15 cor., celelalte dela toți mesenii.

— Sara a fost concert și declamãri, urmat de joc. Erau de fațã dl protopop, dl adv. Pahone, notarul din loc Nic. Borbely care a fãcut slujba de cassar, apoi numeroase familii inteligente, de preoți, proprietari etc. din jur și din loc. Corul a cîntat frumos și bine sub conducerea dlui preot Victor Mureșan din Iad. A plãcut mult cã coristele erau îmbrãcate în drãguțe costume naționale, port de pe Bãrgãu! Bine au reușit și declamațiile, îndeosebi a plãcut cea pre-datã de tinerul țãran Tãnase Dan care a trebuit s'o repeteze.

— A urmat joc vesel, la care cãdea așa de bine ochiului a vedea așa de bogat purtat costumul național, cel de pe Valea Bãrgãului, șt de feciori și de fete.

— În ziua urmãtoare conferența s'a încheiat din partea dlui protopop cu cuvinte de dreaptã îmbãrãbãtare a învățătorilor de a sluji și mai departe cu crãdînțe rãspîndirea culturi adevãrate în poporul nostru.

A fost un gînd fericit al dlui protopop Pletosu de a țînea adunarea și conferința în o comunã, spre a da prilej cãrturarilor de a veni în atingere cu poporul însuși, — și poporul din Joseni e mulțumitor celor ce s'au adunat aci în în aceste zile, cã multe bune și frumoase a putut vedea și auzi din graiul aleșilor sãi!

Ucigași de pãrinți.

Cetim în foile unguerești din Pesta, numai în zilele din urmã, aceste întimplãri grozave:

Și-a omorit pe tatãl sãu pentru cã a vrut sã se mai însoare. Economul Czibor János din Dunamocs (Ungaria), om în vîrstã de 57 ani, a fost aruncat anul trecut de apele Dunãrii afarã la țãrm, mort. Dupã multe cercetãri în dreapta și în stînga, s'a descoperit, cã el a fost omorit de propriul sãu fiu Czibor Béla și de cunatul acestuia, gine-rele bãtrînului, Andrãs Lajos. Ei i-au pus gînd rãu, pentru-cã tatãl lor le spusese cã are sã se însoare de nou. Și ei sã împotriveau și el nu-i asculta. Și ca sã scape de aceea de a vedea în casã încã pe o femeie strãinã, au înșelat pe tatãl lor sã meargã într'o zi cu ei în vie, și acolo l'au tocat în cap, apoi l'au dus și l'au aruncat în Dunãre! Și fiul ucisului, Béla, a fost care a dat, gine-rele lui zice cã el n'a dat.

Tribunalul a osîndit pe fiul ucigaş de tată la — numai 8 ani robie, şi pe ginere, ca părtaş, la 5 ani.

Doamne iartă-ne, dar ni-se pare că trăim zilele de apoi, cînd vedem cum să pedepseşte ucigaşul de tată, cu abia cîţiva ani de închisoare!

Trei fete ucigătoare de tată!

Trei surori Julia, Maria şi Susana Olajos, în Dumineca trecută s'au dus acasă dela Oradea-Mare la Pusztajlak, ca să roage pe tatăl lor Károly Olajos, să dea carte de slugit şi surorii mai mici Susana. Cele două surori mai mari Julia şi Maria erau servitoare în Oradea-Mare şi voiau să ducă şi pe sora lor mai mică. Pe cînd fetele au ajuns acasă, tatăl lor durmea. Mama lor le-a zis, să nu'l scoale, că le omoară, dacă va şti că ce vreau ele. Fetele la aceasta au răspuns, că'l bat dacă să apucă de ele! Mama lor încă le-a cam încurajat la asta zicîndu-le: dacă vreţi să'l bateţi, săcurea e colea afară! Tatăl s'a trezit şi nu s'a învoit ca şi fată mai mică să meargă sluşnică, şi din vorbă'n vorbă s'au luat la ceartă şi omul nostru văzînd că nu răzbeşte cu gura lor, s'a luat cu cuţitul după fetele. Fetele, după cum spusese şi mama lor, au luat atunci săcurea şi nişte bucăţi de laşuri, şi atîta au bătut pe tatăl lor pînă l'au omorît! După ce l'au omorît, l'au dus afară în grădină, să odichneasă acum acolo, iar ele s'au întors iară la Oradea-Mare, la slujit, fără nici o teamă. Incunoştinţată fiind însă poliţia despre groaznică faptă, cele trei fete omoritoare de tată, au fost prinse şi închise la poliţie!

Omorul dela Szabadka. Să ştie că tribunalul dela Szabadka a întrerupt pertractarea procesului contra Mariei Haverda, bînuită a fi părtaşă cu sfatul ori cu îndemnul, la omorul mamei sale bătrîne, prin iubitul ei Iánosy. Să credea că acum va sta locului pînă în Februar anul viitor, cînd va fi iară curte cu juraţi (care numai odată în tot sfîrtarul de an s'adună de judecă faptele ce i-s supuse votului ei). Acum însă vine ştirea, că tribunalul a hotărît a conchema curtea cu juraţi în Decembrie la lucrare în afară din rînd, anume pentru Haverda şi Iánosy.

Frantzuoica Steinheil a scăpat prin votul juraţilor francezi, în lipsa de dovezi. Unguroica însă greu va scăpa, că Iánosy a mărturisit că el a ucis pe bătrîna, şi el e iubitul Mariei Haverda, fiica ucisei, şi că ea a ştiut de planul lui, ca şi Voitha (alt „pretin“ al ei), şi nu l'au oprit ori l'au chiar îmbărbătat, — pentru ce vor fi şi ei pedepsiţi negreşit ca părtaşi ai grozavei fapte.

Îi stă omului mintea 'n loc de atîta sălbătăcie!

Şi aci am avea o vorbă pe sama foilor unguereşti din Deva (comit. Hunedoara): Aceste foi, adunînd înţimplările de pe la judecată, arată tot mereu cum s'au bătut doi Români beţi pentru nimic, cum au scos brişca unul asupra altuia, s'au omorît, şi altele. Şi mereu spun că asta arată cit de sălbăteci sunt Românii aştia! Că-i plină temniţa de ei!

Apoi, uitaţi-vă onorabilelor gălău. Aici în comitatul Hunedoarei e plină temniţa de Români, fiind că române poporul comitatu-

lui! Dar, uite, noi dacă vrem, vă putem aduce în toată săptămîna şi nesfîrşit de poveşti mult mai fioroase din viaţa ungarilor vostri de prin Ungaria, de cari sunt pline temniţele prin Ungaria, tocmai așa ca cele de pe aici de români!

Are dar înţeles a scoate la iveală »sălbătăcia« Valahilor noştri după crîonica temniţei, — cînd faptele lor nu-'s zău cu nimic mai animalice ca de pildă a Ungurilor de mai sus? Oameni sunt colo, oameni aicea, şi răi să găsec printre ei la toate neamurile, nu numai la noi şi la voi!

NOUĂȚI

Seară frumoasă să arată a fi sara de mîne (Sîmbătă 27 Nov.) a Orăştie, cînd are loc Concertul „Reuniunii române de cîntări din Orăştie“ în folosul Atelierului de ţesătorie de aici. Să arată mult interes şi credem că nim nea din România din Orăştie, nu va perde privilegiul a lua parte la această serată frumoasă. Corul e admirabil pregătît de dl dirigent Branga, e mai puternic decît la Concertele din trecut. Mare atracţie are şi *tombola* ce s'a pregăteşte, cu obiecte foarte drăgălaşe, cari vor servi drept prea frumoase suveniri pentru cei-ce le vor cişiga. După concert dans.

— La Arad e Sîmbătă asta de asemenea zi de mare praznic românesc: Inaugurarea Casei „Tribunei“ în mijlocul frumoaselor sărbări arangeate de Reuniunea femeilor române aradane. Va fi lume românească foarte multă în această zi la Arad, adunîndu-se din toate părţile, chiar şi din România, — ca la un praznic închinat *gazetăriei române* dela noi, cea care între împrejurări atît de grele îşi implineşte chemarea naţională.

Sfinţirea bisericii din Cioara s'a săvîrşit Dumineca trecută cu strălucire şi vrednicie, prin Cuvioşia Sa Dr. Miron E. Cristea, ca trimisul I. P. Sale Metropolitului. A alergat lume multă pe acea zi la Cioara, atît din jurul mai apropiat, cit şi din depărtări, spre a vedea prea frumoasa biserică ce face fală creştinilor noştri din Cioara şi zelosului lor paroch. — Banchet însuflit şi cu vorbiri pline de vrednicie. — Concertul de seara a reuşit peste aşteptare. Totul a decurs în ordine şi sărbătoreşte. — Vom reveni cu raport mai pe larg.

Distincţie. Mulţi preoţi din arhidieceza gr.-or. română din Transilvania, au fost deosebiţi de cătră I. P. S. S. Metropolitul Meşianu cu dreptul de a purta *brîne roşii*, care li-s'au trimis din partea Arhiepiscopului cu o scrisoare, prin care li-s'a recunoaşte vrednicia de preoţi. Prin-

tre cei distinşi astfel, aflăm că e şi părintele *Petru Şinca* din Batiz, unul dintre cei mai vrednici preoţi ai noştri în aceste părţi. Felicităm pe părintele Şinca pentru vrednicia distingere.

Un vapor ars. În portul Point-Dumé dela marginea Californiei, a ars corabia St. Trois. Pe vaporul acesta, afară de 35 de oameni de serviciu, mai erau şi o sută de călători. Un alt vapor, care a văzut focul de departe, de loc a alergat în ajutorul celui aprins, însă cînd a ajuns acolo, n'a aflat pe nime pe el! Nu să ştie nimic despre soarta celor călători nici a marinarilor. Prăpăditus'au, scăpat-au?

Au vrut să fure iepurele principelui... Din Praga s'a vesteşte o întîmplare nostimă: Principele Iosif Francisc Carol, a plecat zilele trecute la o vînătoare, cu principele Lobkovitz Zdenko pe lingă Bustierad. Principele Iosif Carol a puşcat un iepure, care după puşcătură a fugit încă pînă într'un tufiş, unde cănele de vînat al principelui a sărit după el.

Pe cînd cănele era să scoată iepurele din tufiş, iaca ies din acelaşi tufiş doi oameni, cari au luat iepurele dela căne, voind să fugă cu el. Principele cu ceialaltii soţi ai săi, au grăbit după cei doi tâlhari şi i-au prins pe amîndoi, ducîndu-i la judecata din Cladnoi.

Traşi la răspundere, cei doi sa-rahoi ce voise să mînce odată şi ei iepure puşcat de un Principe, — au spus, că ei n'au crezut că Maria-Sa Principele i-ar duce la judecată pentru atîta lucru, că gîndeau că nici că-i pasă de un iepure puşcat şi luat de ei...

Cununie. Dl Romulus Ciocan, teolog abs. din Săsciori şi dsoara Aurelia Morariu din Başalariu, şi-au sărbat cununia în 25 Nov. n. în-bis. gr.-or. din Săsciori.

Lucrători ucişi pe drumul de fer. Intre Prinzendorf şi St. Pölten (în Austria) s'a întîmplat zilele astea o jalnică nenorocire: Trenul de persoane ce venea spre St. Pölten a dat peste o ceată de lucrători pe linie, după o cotitură, şi lucrătorii neputînd fugi toţi destul de repede din calea lui, — *opt din ei au fost călcaţi de tren, şi ucişi aci pe loc*, iar vre-o 3 greu răniţi. Despre întîmplarea asta să scriu următoarele:

Pe acel loc, lucrătorii chiar lucrau la schimbarea şinelor, şi chiar în locul acela unde lucrau, drumul era mai jos, şi după o încîrnitură mare. Înainte de întîmplare, a trecut un tren de povară din St. Pölten cătră Linz, şi conducătorul lucrătorilor de timpuriu le-a spus că vine trenul şi s'au ferit. După-ce a trecut trenul acesta de povară, conducătorul de nou a pus oame-

nii la lucru. Nu peste mult a sosit trenul personal şi conducătorul stînd după încîrnitura cea mare, a luat sama abia cînd a fost trenul la 150 de metri departe. Înazar a împedat maşinistul maşina, pentru-că şinele erau ude de ploaie şi maşina a alunecat cu putere împinsă de vagoanele dinapoi, şi așa a omorît opt lucrători şi pe trei i-a rănit greu. Cei mulţi s'au dat napoi la vreme, dar aceştia au băgat de samă prea tîrziu.

„Ajutorul“ să numeşte o nouă băncuţă românească, deschisă, ca societate pe acţii, în Şeica mare, care are în programul celorlalte lucrări de bancă, printre „vecsele“ şi obligaţii şi întabulări, luat şi aceea, că va mijloci cumpărarea de maşini şi unelte economice.

Soldat în — rochie!

O întîmplare de tot hazul, dar ajunsă la căpăt trist, s'a petrecut în Octobrie anul trecut în o casarmă din Budapesta, după intrarea recruţilor sub steag.

Elisabeta Vörös, fată muncitoare din o comună din jurul Pestei, s'a întristase foarte, că iubitul ei a fost dus şi el între recruţi şi închis acolo în căsarmă, unde sunt atîţia feciori, că pe al ei drag l'ar fi putut lăsa... Dar dacă alţii n'au avut milă de ea, o să-şi poarte ea singură grija şi o să-l scoată de acolo! Şi-a făcut în capul ei tot planul, că în ce chip să străbată în casarmă, cum să-şi înveţe iubitul să facă să se vadă iar la liber, par'că îl vede ce fericit va fi cînd s'o vedea iar slobod, că zilele acelea de recrut prea-'s amare şi cu lacrimi pentru beţii feciori, şi cum o să-i fie el de mulţumitor că l'a scăpat de acolo. Un vis întreg frumos şi fericit să şesea în gîndul întristatei fete, şi ea să pusă să-şi ducă planul în împlinire!

S'a dus la Budapesta la slujit, să fie înţii mai aproape de iubit, într'un oraş cu el. Într'o zi apoi, pe cînd soldaţii sunt liberi de exerciţii, a intrat în casarmă purtînd un pachet destul de mare şi a cerut întîlnire cu regrutul Ioan Soş. Acela a venit. Ea i-a spus cum şi ce şi l'a înduplecat să iee iute pe sine hainele de muere ce i-a adus ea aci în pachet! Hop! Într'o clipă Soş era cu rochie, cu scurteică şi cu cîrpă pe cap!

— Acum hai!..

Şi plecară. Nime nu le-a ţinut calea. Muierilor le e mai greu să intre în casarme, dar de ieşit pot ieşi ori-cînd. Bucuria lor! Mergeau, mergeau, să apuce la tren şi să se ducă departe, la te miri ce cuib al fericirii plănuite de ei.

Dar la un loc un afurisit de poliţist trezeşte din frumosul lor vis pe cei doi iubiţi. Lui anume îi bătuse la ochi mersul greoiu, ţăpan, bătăran, al uneia din „femei“. Prea făcea nişte paşi grei, neciopliţi, prea stau hainele şod pe ea... Una să vedea că are mers femeesc, că altcum să mlădie trupul femeii în mers şi altfel a bărbatului. Poate chiar asta a fost rău că mergeau lingă oalaltă.

Poliţistul le opreşte. „Cine sunteţi? Unde mergeţi?“ Şi îndată vede că are de lucru cu un om

râu, care, gîndea el, poate fi ceva hoț ascuns în haine muerești. L'a descoperit pe bietul soldat ascuns în rochie și — l'a dus frumuseț napoi la căsarmă, așa cum era, cu rochia pe el... Vă puteți închipui hohotul casarmei cînd l'a văzut pe recrut adus de polițiști, cu năframă și cu rochie!... Că ce-o pățit după asta, vă puteți închipui.

Nu mai puțin cu noroc a fost nici fata care l'a amăgit să se facă și el cu păr lung și minte scurtă. Ea încă a fost dată pe mâinile judecării. Zilele astea a fost pertractarea înaintea tribunalului din Pesta. Ea s'o apărat cu aceea, că e fată săracă și orfană, n'are spriginul nimănui în lume și în gîndul ei a crezut că nu face rău dacă își scoate din casarmă pe acela care să-i fie și el sprigin prin casă... Și plîngea de uda!... Tribunalul socotind starea și prostia ei, a pedepsit-o cu numai 3 zile temniță.

Zăpadă și ger ne-a cuprins pe ne-așteptate, în măsură așa mare ca pe la Crăciun. De unde săptămîna trecută era încă vremea moale caldă, chiar și Duminecă era soare frumos și timp ca de început de toamnă, — Luni dimineața ne-am trezit cu coperișele caselor albe de zăpadă. Ninsese de-a binele. A nins și Luni, iar Luni noaptea apoi a nins mult și greu. Marți dimineața era zăpada de două palme pe coperișe și pe pămînt! A dat apoi ger. Și acum avem iarnă ca pe la Crăciun! Și așa aflăm din foi că e peste tot Ardealul nostru muntos, ba și peste Ungaria aproape peste toată.

Moarte. Eliza Teculescu născ. Comanescu, soția dlui protopop Teculescu din Alba-Iulia în 24 Nov. după lungi și grele suferințe a încetat din viață în anul al 37-lea al etății și al 17-lea al fericitei sale căsătorii. Odichnească în pace. In tristatei familii simțite condolări.

Kossuth păcălit. Cînd Kossuth s'a retras cu oamenii săi din partidul vechi koșutist, (fiindcă tabăra lui Justh era mai mare în acela), — nu s'a gîndit ce-o fi cu averea partidului? El a ieșit și a întemeiat partid nou, al său. Justh să ține de cel vechi, din care el și ai săi n'a ieșit. Și acum e supărare mare între oamenii lui Kossuth, că vechiul partid are avere de 100.000 cor. și cer să li-să dea și lor o parte, iar Justh și ai săi zice: Ași! Nu v'a scos nime de aici, voi ați ieșit, prin eșire ați pierdut dreptul asupra averii. Adu-nați vă alta, că de aia v'ați lipit iară de oala cu ciolanele puterii.

O potopenie de oameni în băile din America. Iar o nenorocire mare s'a întîmplat în săptămîna trecută în o baie dela St. Paul din America! Mulți lucrători erau în baie, pe cînd gazurile din gura băii, au luat de-odată foc, făcînd să se dărîme și pereții băii spre intrare, — așa că ajutorul ce s'ar fi dat lucrătorilor din lăuntru, nu s'a putut da! Toți erau crezuți morți. O săptămîna întregă cei din afară s'au silit să ajungă la lăuntru, la nenorocirii îngropați de vii acolo,

doar mai pot mîntui din ei macar o parte! Și nu răzbeau. N'aveau pe unde intra. Așa după vre-o 7 zile de lucrări grele, au putut deschide iar baia și au putut scoate fumul înecător și duhoarea din ea, ca să poată umbla pe urmele lucrătorilor! Au dat pe unul din tuneluri peste 40 de lucrători, dintre cari 31 muriseră și numai 9 mai erau vii, pe cari i-au și scos îndată afară, mai mult umbre decît oameni. Unul din cei scăpați spunea că, după-ace a rătăcit cu spaima morții în suflet prin întunecul de sub pămînt, abia și-au găsit un loc de adăpost. Și numai atunci au cunoscut mărimea primejdiei, spunînd între altele că au suferit de o foame și sete grozavă zile întregi și de duhoarea celor morți ce începuseră a putrezi.

După multe căutări s'au mai aflat încă 78 de lucrători în viață.

Scăparea celor 78 de lucrători a stîrnit o bucurie uriașă nu numai în Chery unde să află Sf. Paul, ci în întreaga America! Pe lucrătorii scăpați i-au dus de loc în spital pentru a-i putea vindeca cît mai în grabă. Cînd au scos pe cel din urmă, acela îndată și-a cunoscut pe fratele său, cu toate că a stat în chis 8 zile în baie! În baie au avut să sufere foarte mult de foame și sete, după ce mîncarea și apa li-s'a gătat și aceea pe care au luat-o dela cei morți...

Să caută din nou cu sîrguință și după alții, că acolo lucrau mai multe sute de nenorociți. Despre 172 de inși nu să știe nimic. Printre nenorociți au fost și mulți slovaci și Unguri din țara noastră.

POSTA REDACȚIEI

Dsala Al. Popa Versul despre America începutul despre Arieșiu e prea lung și prea multe mărunțisuri, neînsemnate în el! Și prea multe versuri silit, neizbutite.

Nu-l putem folosi.

Dsala Nic. H. Loco. Versurile prea slabe. Din celelalte, unele vom folosi pe rînd, de pildă povestea cu judele. Din versuri nu putem folosi.

T. G. în Tevețel. Poezii despre persoane anume din un loc, nu publicăm.

Dlul G. S. în F. Ca și dta nu pricepem nici noi anunțul acela. Dar a-l lua chiar așa cum e scris,

Înainte de nașterea

copilului cîștigă tinera mamă din Emulziunea-SCOTT nouă putere și cu puterea nouă o voe nouă de viață. Efectul surprinzător de repede și plin de succes îmbucură. Emulziunea-SCOTT este ușor digestibilă și cu gust plăcut. O încercare să va convinge cît de mult să potrivește Emulziunea-SCOTT pentru cazul acesta.

La cumpărarea Emulziunii, luați sama să albiți marca de scutro alui Scott: Păscarul!

Emulzia-SCOTT alungă oboseala la lăptat și înmulțește laptele, făcînd pe micul locuitor cosmic rumen și sănătos.

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fl.

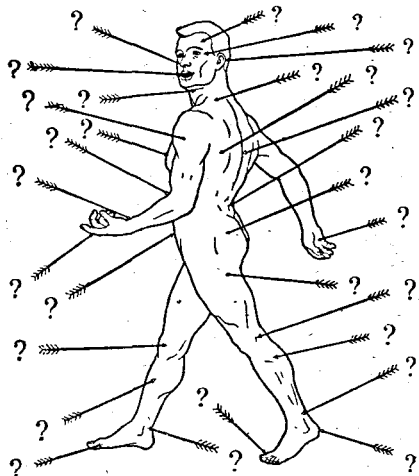
— Să capătă în toate apotecele. —

nu-i de crezut. Noi credem că își trimite un catalog și își face so-coata, că ce muzică ieftină ai, dacă îți iei un gramafon, că îți vine că de cinste, ba te-o scoate și cu cîștig! Vrea cu ori-ce preț să te facă să te interesezi de firma lui. De altfel a'i da o corespondință nu-i lucru mare. Cearcă de vezi ce e? Noi n'am făcut probă.

Dlul **D. L.** în **J.** Carte de bucătărie e tare bună cea de dna Zotti Hodoș. Cere-o dela Librăria dieces nă din Caransebeș.

Te săgetează?

(482) (Ai dureri?) 7-20

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe nepomenite aci! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de pept și git, și morburii din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ameteală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar Stubica Centrala 119 (comit. Zagrab).

2 fete sau 2 băieți

ca învățacei de croitorie de costume săliștenești, să primesc îndată în croitoria mea.

Dumitru Jurca, croitor de costume săliștenești, Orăștie-Szászváros.

Calfă.

Să caută o calfă cu praxă bună pentru o prăvălie de manufactură, bumbăcărie, spe-cerie și ferărie.

Salar 40—50 cor. lunar și întreținerea. Postul e de ocupat cu 10—15 Decembre a. c. Oferte a să trimite la adresa:

Iosif Petrovits, (517) 1—3 comerțant în H.-Dobra.

Învățăcel de compactor

să primește îndată în compactoria (legătorie de cărți) a subscribului.

I. ȘIMEGH compactor în Orăștie.

Căsătorie. O fată tîneră și cultă, eco-noamă bună de casă, avînd și zestre de 3—4000 cor., ar dori cunoștința unui teolog gr.-ort. român, care ar voi să se fericească așezîndu-să în o parohie cu un venit curat de 1200 cor., lemne de foc după trebuință, și mai multe. Caută cunoștința pe această cale.

Doritorii a face cunoștință, să-și dea adresa la administrația acestei foi, care o va trimite anunțatorului. (510) 2—3

O domnișoară

cu pregătire de 3—4 clase civile, să caută pentru prăvălia de modă a subscribului. Să primește îndată. Etate 20—28 ani. — Ofertele a să trimite la adresa:

(485) 2-2 **Schuster Șandor, Deva.**

Casatorie. Un văduv fără copii, locuitor la sat, în etate de 54—56 ani, are stare materială și socială bună, ocupație economie de cîmp, comerț și alte întreprinderi; cu un venit suficient pentru subsistîntă.

Caută cunoștința de a să căsătorii cu o femeie, onestă fără copii, în etate până la 40 ani, care să fie sănătoasă, eco-noamă bună și cu știință de carte.

Dacă oferenta dispune de avere, mai multă ori mai puțină, nu să refuză, însă o inimă sinceră și fidelă din contră să pretinde. (511) 2—3

Ofertele sub titlul „Ego” să se adreseze la administrația foii ori de acolo să se ceară adresa.

COST

în local sau de dus acasă, să capătă în ospătaria (509) 2—3 **„La STRUGURE”** de lingă judecătoria regească din loc.

Cărămizi și Țigle

să află în magazinul nostru din **BISTRIȚA, piața cailor Nr. 9,** cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi	{	în magazin K 28
		în wagon la gara din Bistrița . . . K 34
o mie țigle (șirepuri)	{	în magazin K 15
		în wagon la gara din Bistrița. K 16-40

Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectuească prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să statoresc altcum condițiile de liferare.

Probe la cerere să trimit. (444) **Societatea acționară de cărămidărie** din Bistrița (Beztorcezo).

CINE VOEȘTE A ZIDI

case, nouă, și dorește a avea lucrul bun de măsar, (timplar) ca: Uși, ferești, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întârzie a cerceta atelierul subscrișului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atit la case particulare, cit și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parochiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurându-și că pe lângă prețuri moderate, le dau lucrul bun și solid, — punind mare grije și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

20-24 **Dumitru Martin,** măestru timplar (măsar) în Orăștie, (Szászváros).

**Primesc
moară în arindă.**

Moara poate fi cu motor de benzină sau cu apă, cu două sau cu patru petri ori valțuri.

Ioan I. Rusu,
în Orăștie (Szászváros)
(516) Sta. Fabricii Nr. 2. 1-1

PODAGRĂ ȘI REUMĂ
dureri reumatice, de spate, săgetări, junghiuri, împunsături, dureri de picioare și de nervi, și toate durerile de acest fel venind din curent ori răceli, — au leacul cel mai sigur și simplu în unsoarea *Gaultheria alui Örkény,* cum adevăresc mii de scrisori de mulțumită. Un tub (țevă cu unsoare) 1 cor. 60 fil., 3 tuburi franco cu 5 cor. prin rambursă. A să cere numai la *Apoteca „APOSTOL“ din Budapesta, VIII. ker. Fősef-körut 64 sz. Depot 91.* (490) 5-10. I.

ATENT!
4 perechi de ghetete (păpuci)
cu numai 7 cor. 50 fil.

Din cauza îngrămădirii plăților mai multor fabrici mari, am fost încredințat să desfac un mare număr de ghetete (păpuci) sub prețul de fabricare! De aceea eu vînd oricui 2 perechi de păpuci bărbătești și 2 perechi pentru femei, cu șinor, de piele, galosați, negri ori bruni, cu tălpi de piele prinse tare cu cue, foarte elegați, fasonul cel mai nou, mărirea după număr. Toate 4 perechile costă numai 7 cor. 50 fil.

(501) Le trimite cu ramburs 3 — 3
Exportul de ghetete P. Lust,
KRAKAU Nr. 225.
Schimbul iertat sau și banii napoi.

Ce este Electro-Vitalizerul?

Mulți văd acest anunț fără să-l citească, multă lume privește anunțurile cu nepăsare, simțind un fel de frică de tot ce este nou. Și totuși a trecut de mult vreme, cînd să credea că un lucru bun nu are lipsă de reclamă. Inzadar vom avea lucruri bune, dacă nu le vom face cunoscute publicului! Noi publicăm zilnic, izbînzile minunate ajunse de aparatul Electro-Vitalizer, cîc zilnic crește numărul credincioșilor acestei vindecări și totuși sunt încă mulți suferinzi, cari na au auzit de acest aparat și nu-l folosesc. — Slăbiciunea generală nervoasă, slăbiciunea sexuală, bolile reumatice, bolile nervoase de stomac și de inimă, nevragiile, durerile de cap și de spate, vîjăiala în urechi precum și semnele neurasteniei și isteriei, să vindecă mai natural cu ajutorul electricității. Cerind pe o carte postală institutului nostru, primiți gratis și franco o carte frumos ilustrată în care găsiți descrierile tuturor boalelor, care să pot vindeca bine cu acest metod și succesele de până acum cu aparatul „ELECTRO-VITALIZER“.

Institutul de ord. medicală **ELECTRO-VITALIZER**
BUDAPESTA, Károly körut 2., telefon. 51.

Serisoare de mulțumire.
Ion Ilie, zidar Ilteu (Arad m.) scrie la 28 Aug. 1909: *Dle Doctor!* Cu bucurie vestesc, că durerile mele din jurul inimii au perit, după folosirea de 6 luni a aparatului Electro-Vitalizer. Scaunul mi-s'a regulat, mersul mi-s'a înlesnit, pot călători pe jos, cu trăsura, cu bicicleta; am început iarăși lucrul zidăritului, pot să mă odihnesc bine, ceea ce odinioară perdusem în total, nu mai sunt vecinic iritat, nici am spaimă ca mai înainte. Pot să comunicz oricui mi-s'ar adresa, cele spuse mai sus.

Electricitatea în serviciul vindecării!

Vrednic de luarea a-minte a celor suferitori! Suferințe de nervositate, neurastenie, nesomn, durere de cap, de spate, de stomac, slăbire de inimă, slăbiciune ca urmare a păcatelor tinerețelor, reumă, isiaș, după-ce ai cercat mult să le vindecî prin băi. — folosește **Aparatul electro-magnetico,** recomandat de autorități medicale. Dă electricitate fără elemente surogate. — Nu să strică nici-odată. Funcționare și mînuire ușoară, garantată. **Prețul: cor. 29.**

NOU! NOU!
Microphon electric de buzunar.

220 24-52 2
Aparat de auzit pentru care aud greu. Descoperire senzațională. — Cere catalogul ilustrat, gratis și franco, dela **Fabrica de aparate I. Keleti electrice medicale** Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17.

Cine dorește călătorie
— bună și iute —
de plăcere
în
6 zile
la **America**
acela să ceară îndrumări românești dela
Falk și Comp.
Cancelarie românească
HAMBURG
Raboisen 30.
(325) 22-26

CORNEL DEMETER apotecar Orăștie,

(497) lîngă bisericele evang. reform. 3-5

Recomand următoarele săpunuri foarte fine cu plăcut miros — și totuși foarte ieftine. Bucata à 14, 20, 24, 30, 40, 60, 80 și 1—120 fil.

Dacă voești să fi frumoasă ori frumos — folosește **CREMUL** de mandule benzoie prețul 60 fil. **PUDRA** albă, roza ori creme 1 cor. **SĂPUNUL** de mandula benzoie 70 fil.

Pacheturi originale **Thea!** Pacheturi originale

Ceylon 20, 40 fil. și 1 cor. Congo 60 fil, Melange 90 fil. și 1 cor. Melange exquisit 120, 180 și 240 fil. Rus. fleur Santky 150 fil. Extra thea chineză 3 cor. Toate theurile sunt de calitate cea mai fină.

Parfeumuri în diferite prețuri — calitate foarte fină. **CASETTE** foarte frumos împodobite cu parfemuri. Cel mai potrivit cadou pentru Crăciun și Anul nou.

Cea mai fină RACHIE și mai bună

de conimă și de drojzii, de 20 și 21 grade, și de 18 gr., să află de vînzare în comuna Măderat (Magyarad, Arad megye), la un proprietar de vii.

La cine? Vă spune administrația foii! (504) 3-3

SOIU DE VIIE FĂRĂ PĂRECHE

Cas'odovedesc, am pregătit de pe viță „Delaware“ fotografie de notar public, arătînd 1 viță de 20 ani, deplin sîndtoasă cu 32 struguri; una de 4 ani, avînd, cu ramificările sale, 168 struguri, — și 11, de cite 4 ani, într'un sir, cu 1600 struguri! Și asta pe un loc, dela care la cîțiva metri via europeană și după 4-5 stropiri s'a pustiit. Anul acesta a dovedit, că acestui soiu, fără nici o stropire, nu-i strică nici o boală de vie. Nu trebuie altoită, nici pămîntul sub ea întors! Nu îngheață iarna! Vin de clasa primă! — Cel-ce vrea să aibă vița asta adevărată, să cumpere numai viță „DELAWARE“ de-a lui **Nagy Gábor.**

Trimite ori-și-cui — care îmi dă adresa sa, — catalogul meu mare, ilustrat, francat și gratuit, cu descrierea viței și fotografiile ei în colorii. Cere acest catalog instructiv, care dă îndrumări pentru altoi de viță și pentru punerea de promenade de viță (în jurul cărărilor ori prin curtea casei), — dela: **Nagy Gábor,** mare proprietar de vii în Koly, cu stație de postă și telegraf și telefon. Scrie românește, ungurește, nemțește și sîrbește ori croațește. (496) 1 3-12

Pănură.

La subscrișul să află de vînzare în toată vremea tot felul de pănură: albă, fină, curată, pentru cioareci, și de laibere în coloare cafenie, închisă.

Merg și la tîrgurile din toate orașele comitatului Hunedoarei!

Locuința mea: în Orăștie Str. Sacului 11. (462) 8-10

Toma Bălaci negustor de pănuri.

(489) 5-24

RĂCEALA,

influență, o mică tuse e destul, ca pericol să amenințe viața. Bacilul să incuibă în plămînd și din răcazul mic să face mare. — Boala de plămîni pîndește la spatele tusei! E dară destulă cauza că toți aceia

cari tușesc, au dureri de pept, flegmă, lipsă de apetit, asudă nopțile, sunt slabi, osteniți, îndată să-și iee

Sirupul de miere de teiu alui Örkény,

care, conform aților scrisori recunoscătoare, alină tusa, desface minunat flegma, împedecă neplăcutile asudări de noaptea și îndreptează apetitul. Căror le e grea răsuflarea, neapărat să folosească acest medicament cu efect neîntrecut!

O sticlă de probă 3 coroane, o sticlă mare 5 cor. și 3 sticle franco cu 15 coroane. Pe lîngă trimiterea banilor înainte sau cu rambursă, le trimite singurul fabricator:

Apoteca „Apostol“ alui Örkény Budapest, Fősef-körut 64. Dep. 91.

Cel mai ieftin izvor de cumpărare de TOALE PENTRU CAI!

Ca economii să nu mai fie înșelați prin imbieminte mincinoase, și să nu mai risipească banii lor pe nevăzute, pe toale de cai făcute în cutari fabricici cehe din barchet și materie slabă anume gătită, — ne-am hotărît să dăm noi **toale de cai** de trînicie deosebită, groase, calde ca o bundă, care să mulțumească pe toți!

Prețuri deosebite pentru economii: Tol de cai, mare, lat, domnesc, cu 3 floreni. Cel mai mare și mai fin cu 3 fl. 50 cr. La ori-ce postă să trimite franco. Singurul loc de cumpărare:

Magazinul de **toale de cai** alui **SOHR** (SOHR-lópokrcz széküldési telep) în **Somogy-Szil**, fôtér nr. 13.

Să poate adauge la pachet o foarfecă de tuns vitele original „Rapid“ cu un cuțit de rezervă, laolaltă cu 1 fl. 60 cr. Adevărată „Pegoet-Freres“, foarfecă franțuzască de tuns caii, cu 2 fl. 20 cr. adecă cu preț de favoare. (503) 3-5

„AGRICOLA“ societate economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la **2000 cor.** să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

— Cumpără și vinde întregi sau parțelate *moșii*, mari și mici.

— Vinde și cumpără tot felul de *bucate!*

— Mijlocește cumpărări și vânzări de *mașini economice*, produse (rod de tot felul).

— Dă *împrumuturi* de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).

— Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, fie prin postă.

— Dă *avanzuri* (împrumută înainte) pe rodul de *bucate*, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și *împrumuturi* pe vite!

— E întâia bancă, care pe lângă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu *bucate*, ferind poporul de rînd de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 11—

Direcțiunea.

ATENȚIUNE
proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lîngă Orăștie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad.**

Altoii sunt splendid dezvoltati și deprinși cu clima noastră ardelenescă. — Să află de vânzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » » » »	200 »
Ezerjó	» » » » » » » »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » » » »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » » » »	200 »
Rulender	» » » » » » » »	200 »
Jordovan sau Gornisch	» » » » » » » »	220 »
Grasă	» » » » » » » »	220 »
Specii mestecate	» » » » » » » »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » » » »	220 »
Madelaide Royale	» » » » » » » »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » » » »	220 »
Pasatutti	» » » » » » » »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » » » »	200 »
Oporto	» » » » » » » »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » » » »	80 »

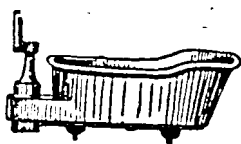
Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10—16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna“

(471) 10—32

(prop. dlui dep. Dr. A. Vlad)
Bâbâlna u. p. Szászváros.

Vanele de bae Stuchlichs.

O vană numai **40 cor.**

O vană de încălzit numai **24 cor.**

Încălzește în $\frac{3}{4}$ de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fleri.

Lungimea fundului vanei 122 cm. : — : Înălțimea de 60 cm. : — :

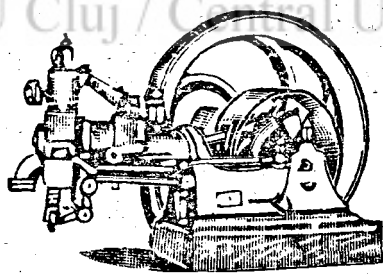
Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlich,
Entengasse 17.
Sibiu (Nagyszeben).
(488) Saggasse 15. 8—25

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A. G.)

cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

liferează *motoare și locomobile* de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunoscute în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal:

Spese de lucrare: *pe oră* pe o putere de cal numai cca **1 fier.**

Depozit general la: (468) 10—20

Ignatz Gellert & Comp

BUDAPEST Teréz-körut 41. Telefon 12—91.

Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

(479) 7—12

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

să adresează, cine dorește și-a procura varietăți autentice de

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini | Catalog instructiv la cerere gratuit!

Editor și redactor responsabil: Ioan Adam.

„CRIȘANA“

institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

— Filială în Hălmagiu. —

Anul fondării 1890.

Capital social 200.000 cor.

Fonduri proprii peste . 150.000 cor.

Depuneri peste 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu **5%**.

Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea cassei, sume cit de mari și fără abdicere și fără a să computa porto la retrimetere. La dorință, să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire hipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Împrumuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziuă în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(513) 2—10

Direcțiunea.